

Sygn. akt IX Ua 18/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział IX Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Iwona Nowak

Sędziowie: SSO Maria Olszowska

SSO Joanna Smycz /spr/

Protokolant: st. sekretarz sądowy Dagmara Mazurkiewicz

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2018r. w Rybniku

sprawy **J. Ć.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o świadczenie rehabilitacyjne

na skutek apelacji ubezpieczonego J. Ć.

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku , V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 10 kwietnia 2018 r. sygn. akt V U 302/17

oddala apelację

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia:

SSO Joanna Smycz SSO Iwona Nowak SSO Maria Olszowska

Sygn. akt Ua 18/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 sierpnia 2017 roku, znak(...), nr sprawy (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił ubezpieczonemu J. Ć. prawa do świadczenia rehabilitacyjnegoza okres od 1 lipca do 12 sierpnia 2017 roku oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za wskazany wyżej okres w kwocie 4311,61 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż ubezpieczonemu zostało przyznane świadczenie rehabilitacyjne na okres od 14 czerwca 2017 roku do 12 sierpnia 2017 roku, którego wypłatę realizował tamtejszy Oddział. W dniu 12 lipca 2017 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę, która została przyznana od 1 lipca 2017 roku. Konsekwencją nabytych uprawnień do emerytury jest brak uprawnień do

świadczenia rehabilitacyjnego w okresie od 1 lipca 2017 roku do 12 sierpnia 2017 roku a wypłacone świadczenie za ten okres jest nienależne i podlega zwrotowi.

W odwołaniu ubezpieczony podał, iż w czasie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego złożył wniosek o emeryturę. ZUS 2 sierpnia 2017r. wydał decyzję o przyznaniu emerytury w kwocie zaliczkowej i przekazał wskazaną kwotę na jego konto po dniu, kiedy wypłacono mu świadczenie rehabilitacyjne.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał wcześniejsze twierdzenia.

Wyrokiem z 10.4.2018 r. o sygn. akt V U 302/17 Sąd Rejonowy w Rybniku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Ubezpieczony J. Ć. do dnia 24 maja 2017 roku był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. W okresie od 15 stycznia do 13 czerwca 2017 roku, na podstawie decyzji z dnia 24 stycznia 2017 roku, znak (...) - (...), pobierał świadczenie rehabilitacyjne w wysokości 75% podstawy wymiaru.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją dnia 9 czerwca 2017 roku, znak (...) - (...), przyznał ubezpieczonemu prawo do świadczenia rehabilitacyjnego na kolejny okres od 14 czerwca do 12 sierpnia 2017 roku w wysokości 75% podstawy wymiaru.

Wskazane decyzje zawierały pouczenie, iż świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury.

Ubezpieczony dnia 12 lipca 2017 roku złożył wniosek o emeryturę na druku ZUS Rp-1E. W dziale III punkcie 1 wniosku zaznaczył, iż „złożył wniosek o świadczenie rehabilitacyjne”. Opatrzył wniosek podpisem oświadczając jednocześnie, iż dane są zgodne z prawdą. Decyzją o przyznaniu emerytury w kwocie zaliczkowej z dnia 2 sierpnia 2017 roku, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał ubezpieczonemu zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od 1 lipca 2017 roku, tj. od dnia, w którym zgłoszono wniosek. W treści decyzji wskazał, iż należność za okres od 1 lipca do 31 lipca 2017 roku w kwocie 3800,43 zł wraz ze świadczeniem za sierpień 3800,43 zł po odliczeniach zakład przekaże na rachunek kwocie 6183,78 zł.

Decyzją z dnia 31 sierpnia 2017 roku, znak (...), nr sprawy (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił ubezpieczonemu J. Ć. prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 lipca do 12 sierpnia 2017 roku oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za wskazany wyżej okres w kwocie 4311,61 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż ubezpieczonemu zostało przyznane świadczenie rehabilitacyjne na okres od 14 czerwca 2017 roku do 12 sierpnia 2017 roku, którego wypłatę realizował tamtejszy Oddział. W dniu 12 lipca 2017 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę, która została przyznana od 1 lipca 2017 roku. Konsekwencją nabytych uprawnień do emerytury jest brak uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego w okresie od 1 lipca 2017 roku do 12 sierpnia 2017 roku a wypłacone świadczenie za ten okres jest nienależne i podlega zwrotowi.

Jak stanowi art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r., poz. 159 j.t. ze zm.) świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokuje odzyskanie zdolności do pracy.

Na mocy art. 18 ust. 7 ustawy zasiłkowej świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego oraz do urlopu dla poratowania zdrowia, udzielonego na podstawie odrębnych przepisów.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 lipca do 12 sierpnia 2017 roku. Prawo do emerytury, którą pobierał, przysługiwało mu od 1 lipca 2017 roku. Uprawnienie i pobieranie emerytury stanowi okoliczność wyłączającą prawo do świadczenia rehabilitacyjnego zgodnie z art. 18 ust. 7 ustawy zasiłkowej.

Podkreślić należy, iż ratio legis tego przepisu jest wyeliminowanie sytuacji, w których ubezpieczony będzie otrzymywał jednocześnie dwa świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Świadczenia są bowiem ekwiwalentem wynagrodzenia za pracę, którego ubezpieczony nie otrzymuje w związku z niezdolnością do pracy bądź przejściem na emeryturę, a więc zabezpieczeniem środków do życia. Nie mogą przysługiwać zatem jednocześnie z dwóch podstaw, w podwójnej wysokości.

Jak stanowi przepis art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 963) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Na podstawie art. 84 ust. 2 ustawy systemowej, za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania; 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony zapoznał się z pouczeniem, iż świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury. Dodatkowo, zaznaczył we wniosku o emeryturę, iż złożył wniosek o świadczenie rehabilitacyjne. Nie zaznaczył jednak, że świadczenie rehabilitacyjne pobiera, mimo, iż tak było w rzeczywistości, a więc był do tego obowiązany, a druk, na którym składał wniosek opcję taką przewidywał. Ubezpieczony opatrzył wniosek podpisem oświadczając jednocześnie, iż dane są zgodne z prawdą. Tym samym świadomie wprowadził organ w błąd a pobrane świadczenie rehabilitacyjne jest świadczeniem nienależnym podlegającym zwrotowi.

W apelacji od wyroku Sądu Rejonowego ubezpieczony zarzucał:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, iż w świetle powołanego przepisu odwołujący jest zobowiązany do zwrotu pobranego w okresie od 01 lipca 2017 r. do 12 sierpnia 2017 r. świadczenia rehabilitacyjnego,
2. naruszenie przepisów postępowania, w tym w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. mającego wpływ na wynik postępowania poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności poprzez:
 - a) pominięcie faktu, iż prawo odwołującego do emerytury zostało ustalone w dniu 02 sierpnia 2017 r., co doprowadziło sąd do błędnego przekonania, iż w związku z przysługującym odwołującemu prawem do emerytury nie miał prawa do pobierania świadczenia rehabilitacyjnego w okresie od 01 lipca 2017 r. do dnia 12 sierpnia 2017 r.;
 - b) uznanie, że ubezpieczony świadomie wprowadził organ rentowy w błąd, mimo że poinformował organ rentowy o złożeniu wniosku o świadczenie rehabilitacyjne, tym samym organ rentowy mógł podjąć właściwe kroki w celu weryfikacji prawa ubezpieczonego do wypłaty świadczenia rehabilitacyjnego;
 - c) błędne przyjęcie, iż w dniu 12 lipca 2017 r. mógł złożyć oświadczenie o pobieraniu świadczenia rehabilitacyjnego.

Wskazując na powyższe uchybienia wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego oraz ustalenie, że ubezpieczony nie jest zobowiązany do zwrotu pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 3.800,43 zł za okres od dnia 01 lipca 2017 r. do dnia 31 lipca 2017 r.;
2. zobowiązanie organu rentowego do przedstawienia historii wypłat świadczenia rehabilitacyjnego w okresie czerwiec 2017 r. - sierpień 2017 r. na rachunek bankowy J. Ć.;
3. zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa przez pełnomocnika według norm prawem przepisanych ewentualnie
4. uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji ubezpieczony podnosił, iż brak prawa do świadczenia z ubezpieczeń społecznych nie jest jednak jeszcze jednoznaczny z obowiązkiem zwrotu pobranych już kwot.

Organ rentowy podając podstawę prawną zaskarżonej decyzji poprzestał na wskazaniu artykułu 84 ustawy systemowej bez oznaczenia konkretnego ustępu, co nie jest prawidłowe. Nadto ani w treści zaskarżonej decyzji ani w odpowiedzi na odwołanie nie wyjaśniono, czy i która z dwóch sytuacji określonych w art. 84 ust. 2 ustawy zachodzić ma w przypadku ubezpieczonego. Wydaje się, iż organ rentowy nie zauważa w ogóle wskazanej regulacji utożsamiając nienależne świadczenie ze świadczeniem pobranym pomimo niespełniania przesłanek ustawowych.

Ubezpieczonemu nie można postawić zarzutu świadomego i celowego wprowadzenia w błąd organu rentowego.

Świadczenie rehabilitacyjne za sporny okres wypłacone zostały odwołującemu - zanim zaszła okoliczność wyłączająca prawo do tego świadczenia.

Ubezpieczony w trakcie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego (od dnia 14 czerwca 2017 r. do dnia 31 lipca 2017 r. - miał do nich prawo, nie zachodziły bowiem wówczas okoliczności wskazane w art. 18 ust. 7 ustawy zasiłkowej. W tym okresie bowiem ubezpieczony nie miał jeszcze ustalonego prawa do emerytury. Dopiero wsteczne przyznanie emerytury na mocy decyzji z dnia 02 sierpnia 2017 r., w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych - przyznał mu prawo do emerytury od dnia 01 lipca 2017 r., a zatem także za okres obejmujący pobieranie świadczenia rehabilitacyjnego - spowodował sytuację w której ubezpieczony uprawniony do świadczenia emerytalnego pobierał świadczenie rehabilitacyjne. Tytułem wyjaśnienia godzi się zauważyć, że ubezpieczony z ostrożności procesowej wnosi o ustalenie, że nie jest on zobowiązany do zwrotu pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 3.800,43 zł za okres od dnia 01 lipca 2017 r. do dnia 31 lipca 2017 r.

Co istotne, Sąd I instancji nie bierze pod uwagę okoliczności, iż ubezpieczony otrzymał pierwszy przelew świadczenia rehabilitacyjnego dopiero w dniu 21 lipca 2017 r. Wobec czego niemożliwe było złożenie oświadczenia o tym, że świadczenie rehabilitacyjne pobiera, skoro de facto go nie otrzymał. Tym samym ubezpieczony zaznaczając, iż złożył wniosek o świadczenie rehabilitacyjne był zgodny z prawdą i odzwierciedlał jego aktualne położenie. Po raz kolejny godzi się podkreślić, iż składając w dniu 12 lipca 2017 r. wniosek o emeryturę nie mógł zaznaczyć rubryki, że pobiera świadczenie rehabilitacyjne, skoro owe świadczenie otrzymał dopiero w dniu 21 lipca 2017 r. Zdaniem ubezpieczonego tylko taka a nie inna interpretacja słowa „pobiera” jest dopuszczalna. Interpretacja ta prowadzi do wniosku, że Sąd I instancji nieprawidłowo ustalił okoliczność pobierania przez ubezpieczonego świadczenia rehabilitacyjnego na dzień złożenia wniosku o emeryturę.

Z daleko posuniętej ostrożności procesowej, ubezpieczony wnosi o zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o/R. do przedstawienia historii wypłat.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Art. 18 ust. 7 ustawy zasiłkowej stanowi, że świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego oraz do urlopu dla poratowania zdrowia, udzielonego na podstawie odrębnych przepisów.

W sprawie niesporne, jest, iż ubezpieczony za miesiąc lipiec 2017 otrzymał 2 równoważne świadczenia w postaci emerytury i świadczenia rehabilitacyjnego, gdyż decyzją z 12.09.2017 ubezpieczony nabył prawo do emerytury z mocą wsteczną od 1.07.2017, tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku o to świadczenie. W takiej sytuacji bez znaczenia pozostaje sama data wydanej decyzji.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia faktyczne i zważenia prawne zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego za wyjątkiem twierdzenia tego Sądu o tym, że ubezpieczony wprowadził w błąd organ rentowy, gdyż nie zaznaczył we wniosku emerytalnym, że pobiera świadczenie rehabilitacyjne, gdyż ubezpieczony mógł we wniosku tym faktycznie napisać, iż złożył wniosek o świadczenie rehabilitacyjne.

Powyższe nie zmienia faktu, iż pobrane przez ubezpieczonego świadczenie rehabilitacyjne stanowi świadczenie nienależnie pobrane.

Z przepisu art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej wynika, że warunkiem uznania świadczenia za nienależnie pobrane jest pouczenie o okolicznościach, których wystąpienie w czasie pobierania świadczenia powoduje jego utratę (w całości lub w części).

Ubezpieczony otrzymał 2 decyzje o przyznaniu świadczenia rehabilitacyjnego. W każdej z tych decyzji znajdowało się jasne, precyzyjne i jednoznaczne pouczenie w jakich sytuacjach prawo do świadczenia rehabilitacyjnego nie przysługuje.

Zatem w przypadku ubezpieczonego została spełniona wymagana przesłanka w postaci rzetelnego pouczenia o sytuacjach w których świadczenie rehabilitacyjne jemu nie przysługuje.

Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata (art. 84 ust. 3 ustawy o sus).

Jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek (art. 84 ust. 11 ustawy o sus).

Organ rentowy uwzględnił, iż ubezpieczony zawiadomił organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego, gdyż w zaskarżonej decyzji nie żądał od ubezpieczonego zwrotu nienależnego świadczenia wraz z odsetkami. Żądane do zwrotu świadczenie obejmuje też tylko okres jednego miesiąca.

Konkludując, Sąd Okręgowy uznał, iż apelacja ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie i ją oddalił w trybie art. 385 kpc.

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia:

SSO Joanna Smycz SSO Iwona Nowak SSO Maria Olszowska